

Oogaandoeningen

Foto: Amd Bronkhorst

Foto: René van Bokel

■ Drs. Ad van Beek

In 1995 als dierenarts afgestudeerd in Utrecht.
Sinds 2000 Erkend Paardendierenarts.

De Hoefslag publiceert maandelijks een artikel waarin een veterinair onderwerp wordt behandeld. Deze artikelen zijn geschreven door de vijf Erkende Paardendierenartsen van Dierenartsenpraktijk Moergestel. Deze vijf paardendierenartsen werken vanuit de klassieke, reguliere geneeskunde en volgen de moderne ontwikkelingen op de voet. Elke paardendierenarts heeft vanuit eigen interesses zich in één of meerdere onderdelen van de veterinaire geneeskunde bekwaamd. De veterinaire werkzaamheden binnen de kliniek zijn op basis van die interesses verdeeld. De auteur van dit artikel houdt zich met name bezig met de eerste lijnszorg van paarden waaronder gynaecologie en gebitsverzorging. Hij voert daarnaast enkele algemene taken uit.

■ www.dapmoergestel.nl

Het paardenoog is voor sommige kenners een bron van informatie over het karakter van het paard. Anderen worden er gewoon verliefd op. Wat mensen er ook in zien, voor dierenartsen is het een interessant zintuig met soms een zeer specifieke benadering.

TEKST: AD VAN BEEK

In het onderstaande verhaal worden enkele aandoeningen aan het oog besproken, die met enige regelmaat gediagnosticeerd worden.

Entropion

Entropion zien we soms als aangeboren afwijking bij het veulen. Ook veulens, die zwak en slap zijn en daarbij nauwelijks reserves hebben, kunnen entropion hebben. Bij entropion krult een ooglid naar binnen, waardoor de wimperharen tegen het hoornvlies komen te liggen. Hierdoor ontstaat een ontstekingsreactie waarbij het oog dichtgeknepen wordt als teken van pijn. Verder gaat het oog tranen en ontstaat een verkleuring van het hoornvlies. Als deze situatie te lang duurt, kan onherstelbare schade ontstaan met eventueel blindheid als gevolg. Afhankelijk van de stand van het ooglid moet een meer of minder uitgebreide correctie van het ooglid plaatsvinden. Verder zal het oog gedurende enige tijd gezalfd moeten worden.

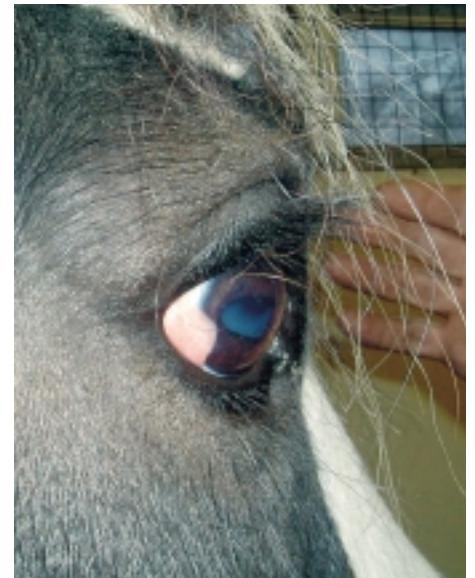
Microphthalmie en anophthalmie

Dit is een aangeboren afwijking waarbij een sterk verkleind oog respectievelijk geen oog aanwezig is in de oogkas. De oogkas heeft hierbij meestal een wit aspect zonder

dat een duidelijk oog te zien is. Veulens waarbij dit geconstateerd wordt, worden vaak geëuthanaseerd, omdat het gebruik door de aandoening wordt bemoeilijkt. De praktijk toont aan dat het soms met veel geduld en vertrouwen toch mogelijk is het veulen op te laten groeien tot een volwassen paard met bepaalde beperkingen in het gebruik. Soms zien we microphthalmie ook op latere leeftijd ontstaan in het kader van bepaalde aandoeningen, waarbij het oog als het ware verschrompelt. Gelukkig behoort dit tot de zeldzaamheden.

Trauma aan en rond het oog

Afhankelijk van het soort trauma kan er meer of minder schade aan het oog en omliggende structuren ontstaan. Uiteraard is ook de therapie en de prognose per situatie verschillend. Verwondingen aan de oogleden komen regelmatig voor. Meestal worden ze veroorzaakt door schuren of stoten langs scherpe randen of voorwerpen. Ze verdienen wel de nodige aandacht. Als ze niet goed worden behandeld, ontstaan onregelmatigheden aan het slijmvlies aan de binnenzijde van het ooglid. Deze kunnen een chronische irritatie van het hoornvlies veroorzaken. Om dit te voorkomen moeten wonden aan het ooglid zeer nauwkeurig worden gehecht, soms zelfs

Bij een tumor op of in het oog kan een chirurgische therapie worden toegepast.

onder kliniekomstandigheden. Beschadigingen aan het hoornvlies uiten zich in pijnlijkheid (strak dichtknijpen van het oog, onrustig gedrag), tranenvloed en zwelling van de oogleden. Soms zien we een verkleuring van het hoornvlies (als de oogleden niet te erg gezwollen zijn). Beschadigingen aan het hoornvlies kunnen met behulp van een kleurstof, die op het oog wordt aangebracht, worden gediagnosticeerd. Als slechts een oppervlakkige beschadiging aanwezig is, is regelmatig zalven en druppelen van het oog vaak afdoende. Een goede nacontrole is van belang om te zien of de genezing hierbij goed verloopt. Om de pijnreactie te verminderen, kan het verduisteren van de stal soms verstandig zijn. De prognose van oppervlakkige beschadigingen is meestal goed. Diepere beschadigingen, waarbij het hoornvlies wordt doorboord, vergen een uitgebreidere aanpak. Specialistische oogchirurgie met een uitgebreide nabehandeling zal dan nodig zijn. De prognose moet in deze situatie altijd gereserveerd zijn.

Tumoren op het oog

Een enkele keer komen tumoren op of in het oog voor. Soms hebben ze in het beginstadium een zelfde soort beeld als een hoornvliesbeschadiging. Bij de diagnostiek zien we echter meestal een

Specialistische oogheekkundige zalf en hechtmaterialen.

ander aspect. Ook het verloop bij nacontrole is anders. Om de aard van de tumor vast te stellen moet wat weefsel worden weggenomen voor microscopisch onderzoek. Naar gelang grootte, lokalisatie en soort tumor, kan er een chirurgische therapie worden toegepast. Ook de prognose is afhankelijk van deze factoren.

Traanstreep

Een traanstreep kan ontstaan, als overmatige traanproductie plaatsvindt. Dit zien we bij een acute pijnreactie en bij chronische irritatie van het oog, bijvoorbeeld vanwege stof, wind of vliegen. Door continue prikkeling van het oog en slijmvlies van de oogleden ontstaat er een (lichte) ontstekingsreactie, waarbij ook wat pus kan ontstaan ('soepoog'). Het oog behandelen met een geschikte oogzalf biedt in deze situatie vaak al voldoende uitkomst. Naast een overmatige traanproductie kan ook de afvoer van het traanvocht via de traanbuis verstoord zijn. Normaliter wordt het traanvocht vanuit de binnenste ooghoek via een dun buisje naar de voorzijde van de neus afgevoerd. Soms echter is de traanbuis verstopt (bijvoorbeeld na een verkoudheid of trauma). Via een kleurstof kunnen we de doorstroming van de traanbuis controleren. Is deze verstoord, dan kan men proberen de traanbuis met behulp van een dunne katheter weer open te spoelen. In veel gevallen lukt dit wel, maar recidief zien we regelmatig optreden.

Maanblindheid

Maanblindheid wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een infectie in het oog. Ook een uitgebreide afweerreactie in het oog kan bij het ontstaan van deze aandoening een rol spelen. Dit veroorzaakt een terugkerende ontstekingsreactie in het oog, die gepaard gaat met pijn (dichtknijpen van het oog), traanvloed en gezwellen oogleden. Na primaire infectie zien we periodes van (relatieve) rust met regelmatig een acute opleving van de infectie cq reactie. Vroeger zag men in deze fases een verband met de stand van de maan, vandaar de term maanblindheid. Tijdens iedere opleving kan schade

Bij diepere beschadigingen, waarbij het hoornvlies wordt doorboord, zal oogchirurgie nodig zijn.

ontstaan in de diepere delen van het oog, zoals vaatvlies, regenboogvlies en lens. Ook het hoornvlies wordt in de reactie betrokken en zal een wit-blauw vlokkerig aspect gaan vertonen. Uiteindelijk kan er zoveel schade in het oog optreden, dat het betreffende oog blind wordt. Uiteraard proberen we met medicatie de ontstekingsreactie met bijbehorende schade te beperken. Hiertoe worden ontstekingsremmende en eventueel antibiotica oogdruppels en/of oogzalf gebruikt. Soms moeten er ook injecties met dergelijke middelen toegepast worden. Soms kan een zeer specialistische oogchirurg met een uitgebreide nabehandeling bijdragen aan een succesvol verloop van de aandoening. Ondanks een goede en zorgvuldige therapie en begeleiding lukt het in een enkel geval niet om uitgebreide schade aan het oog te voorkomen. Het paard zal aan het betreffende oog blind worden en zich aan deze situatie dan moeten aanpassen (met behulp van de eigenaar).

Uit de beschrijvingen van bovenstaande aandoeningen kan worden opgemaakt dat het paardenoog veterinair gezien een

zeer gevoelig zintuig is. Afwijkingen aan het oog moeten dan ook tijdig onderzocht worden en daarna met de nodige zorg gediagnosticeerd en behandeld worden. Soms is daarbij de deskundigheid van een (veterinair) oogarts onontbeerlijk. In de gevallen waarbij de schade aan het oog dusdanig groot is, dat het gezichtsvermogen van het paard sterk verminderd is en/of er blindheid optreedt, moet het gebruiksdoel van het paard heroverwogen worden. Het is dan aan de eigenaar/begeleider eventueel samen met de dierenarts om te bepalen wat nog mogelijk is. Geduld en veel aandacht zijn daarbij een vereiste. Soms is daarmee, net als in de normale situatie, toch veel bereikt in dergelijke gevallen. <

April

Volgende maand een artikel met de titel 'Fabeltjes en waarheden met betrekking tot de combinatie sport en fokkerij', geschreven door Hans van Gils.